

Červený kříž | Hodnotící konference Smlouvy o nešíření jaderných zbraní: humanitární imperativ snížení rizika použití jaderných zbraní.

8. květen 2026

V New Yorku probíhá od 27. dubna do 22. května 2026 11. hodnotící konference Smlouvy o nešíření jaderných zbraní (NPT). Koná se v době, kdy existenční hrozba, kterou tyto zbraně představují, dosahuje alarmující úrovně.

Smlouva o nešíření jaderných zbraní je uznávána jako základní kámen mezinárodního režimu jaderného odzbrojení a nešíření jaderných zbraní. Spolu se Smlouvou o všeobecném zákazu jaderných zkoušek (CTBT), regionálními smlouvami o zřízení zón bez jaderných zbraní (NWFZ) a Smlouvou o zákazu jaderných zbraní (TPNW) poskytuje pevný rámec pro úsilí o eliminaci jaderných zbraní.

Padesát šest let po vstupu Smlouvy o nešíření jaderných zbraní v platnost a navzdory pokroku dosaženému v posledních desetiletích se však zdá, že svět kráčí zpět a vzdaluje se od cíle jaderného odzbrojení.

Probíhající modernizace jaderných arzenálů, výzvy k většímu spoléhání se na jaderné zbraně v několika zemích, neomezené jaderné hrozby a rétorika i narativy o prodlouženém jaderném odstrašování znepokojivě zvýšily riziko, že tyto zbraně mohou být použity úmyslně nebo náhodně, zejména na pozadí geopolitického napětí a probíhajících ozbrojených konfliktů.

Historie i věda ukazují, že jakékoli použití jaderných zbraní by mělo katastrofální humanitární důsledky, na které by žádný stát ani mezinárodní organizace nebyly schopny adekvátně reagovat. Navíc je krajně pochybné, že by jaderné zbraně mohly být někdy použity v souladu se zásadami a [pravidly mezinárodního humanitárního práva](#). Z těchto důvodů Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce od doby, kdy bylo v srpnu 1945 svědkem jejich hrůzných následků v Hirošimě a Nagasaki, vyzývá k nepoužívání, zákazu a likvidaci jaderných zbraní.

Proto je humanitárním imperativem změnit kurz dříve, než dojde k nevratným důsledkům.

Neúspěch hodnotících konferencí Smlouvy o nešíření jaderných zbraní v letech 2015 a 2022 v dosažení dohody o společném rámci pro pokrok v oblasti nešíření jaderných zbraní a odzbrojení by měl být pro všechny smluvní státy vážným problémem.

Je možné a nutné vynaložit větší úsilí k zvrácení současných trendů, zajištění úspěšné hodnotící konference Smlouvy o nešíření jaderných zbraní a obnovení důvěry v relevanci a účinnost smlouvy.

Ačkoli jediným způsobem, jak zaručit, že jaderné zbraně již nikdy nebudou použity, je jejich úplná likvidace v souladu s právními závazky, je nanejvýš naléhavé zabránit jejich použití.

Konkrétní a praktická opatření ke snížení rizika použití jaderných zbraní jsou proto velmi potřebná. Relevantní návrhy již byly předloženy, mimo jiné na předchozích hodnotících konferencích Smlouvy o nešíření jaderných zbraní, a to zejména na opatření, která mají přijmout státy vlastníci jaderné zbraně a případně i jejich státy spojenecké, jako například:

- » jednoznačný závazek nikdy nepoužít jaderné zbraně jako první;
- » vyřazení jaderných zbraní ze stavu vysoké operační pohotovosti;
- » předběžné oznámení vojenských cvičení, která mohou zahrnovat odpálení raket nebo použití jiných zařízení spojených s jadernými zbraněmi;
- » obnovení společných center včasného varování pro objasnění neočekávaných a potenciálně destabilizujících událostí v reálném čase;
- » snížení významu jaderných zbraní v bezpečnostních politikách a doktrínách.

Naléhavě žádáme státy vlastníci jaderné zbraně i státy spojenecké, aby tyto návrhy provedly.

Současně vyzýváme **všechny státy, které jsou smluvními stranami Smlouvy o nešíření jaderných zbraní**, aby se zavázaly k přijetí následujících opatření ke snížení jaderného rizika, jejichž cílem je zvýšit odrazující faktory od používání jaderných zbraní:

- » **Důsledně a viditelně upozorňovat na katastrofální humanitární důsledky jakéhokoli použití jaderných zbraní.** To zahrnuje cílené úsilí o zdůraznění na všech relevantních národních a mezinárodních fórech a související debatě humanitárních důsledků vyplývajících z jakéhokoli použití jaderných zbraní, včetně reakce na jakákoli nová oznámení nebo spekulace v oblasti politiky jaderných zbraní.
- » **Odsoudit a stigmatizovat jakékoli explicitní či implicitní hrozby použitím jaderných zbraní a jakoukoli jinou jadernou rétoriku, která narušuje tabu týkající se jejich použití.** Takové hrozby jsou v rozporu s cílem a účelem Smlouvy o nešíření jaderných zbraní a brání provádění jejího článku VI. Důsledné, koordinované a jednoznačné odsouzení jaderných hrozeb a další rétoriky, která předpokládá nebo spekuluje o použití jaderných zbraní, zejména na vysokých politických úrovních, snižuje riziko eskalace a posiluje tabu týkající se použití jaderných zbraní.
- » **Zajistit trvalé dodržování mezinárodního humanitárního práva a provádět posouzení slučitelnosti současných jaderných doktrín a postojů států disponujících jadernými zbraněmi s mezinárodním humanitárním právem.** Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce důsledně zastává a opakovaně vyjadřuje své přesvědčení, že je krajně pochybné, že by jaderné zbraně mohly být někdy použity v souladu s mezinárodním humanitárním právem. Názory států na legalitu jaderných zbraní podle mezinárodního humanitárního práva se mohou lišit, ale jejich katastrofální humanitární důsledky jsou nezpochybnitelné. Rozsah jakéhokoli myslitelného použití jaderných zbraní v souladu s mezinárodním humanitárním právem je mimořádně úzký ve srovnání s širokou škálou použití, která by jej jasně porušovala.
- » **Zajištění dodržování mezinárodního humanitárního práva proto omezuje scénáře, ve kterých by tyto zbraně mohly být použity, a tím snižuje riziko.**

Doporučujeme, aby tato opatření ke snížení rizik byla zahrnuta jako závazky do závěrečného dokumentu hodnotící konference.